

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย

วิद्यุชุมชนได้ถือกำเนิดในกลุ่มประเทศตะวันตก โดยเกิดขึ้นจากสภาพความหลากหลายของชุมชนที่มีความต้องการในด้านการสื่อสารของประชาชนที่แตกต่างกัน ซึ่งสื่อมวลชนทั่วไปที่เป็นสื่อกระแสหลัก ไม่สามารถตอบสนองได้ เนื่องด้วยข้อจำกัดทางธุรกิจ ขณะเดียวกัน ในสังคมไทย วิद्यุชุมชนได้ถือกำเนิดขึ้นจากภาคประชาสังคมที่ต้องการแสวงหาเครื่องมือ ในการสื่อสารเพื่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น โดยเริ่มจัดตั้งและพัฒนาขึ้นในนาม “จุดปฏิบัติการเรียนรู้วิद्यุชุมชน” ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา (สุระชัย ชูศกา, 2550) จากการรวมตัวของ ภาคประชาชนโดยเสรี เพื่อสิทธิการสื่อสารเพื่อชุมชน เริ่มตั้งแต่ปลายปี พุทธศักราช 2540 เรื่อยมา จนก่อให้เกิดการกระจายตัวของกิจการวิद्यุชุมชน ควบคู่ไปกับการเปลี่ยนแปลงในกฎระเบียบต่าง ๆ อาทิ พระราชบัญญัติวิद्यุคมนาคม พุทธศักราช 2498 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 40 พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พุทธศักราช 2543 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 47 ประกาศคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการอนุญาตประกอบกิจการบริการชุมชนชั่วคราว (วิทยุกระจายเสียงชุมชน) และประกาศคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่องหลักเกณฑ์การประกอบกิจการบริการชุมชนชั่วคราว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มีบทบัญญัติในมาตรา 45 ที่ว่า ด้วยคลื่นความถี่วิทยุ และการกำกับดูแลกิจการวิทยุโทรทัศน์ และโทรคมนาคมที่มีความ โดยสรุปว่า “ คลื่นความถี่วิทยุกระจายเสียงที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์ และวิद्यุคมนาคมเป็นทรัพย์สินสื่อสารของชาติ เพื่อประโยชน์สาธารณะ ให้มีองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม..” โดยคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชน ในระดับชาติ และระดับท้องถิ่น โดยต้องมีการจัดสรรให้ประชาชนมีสิทธิใช้สื่อร้อยละ 20 ภาครัฐร้อยละ 40 และภาคเอกชนร้อยละ 40 ซึ่งผลจากมาตรา 40

นี้ได้เปิดโอกาส ให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการใช้ทรัพยากร คลื่นวิทยุอย่างเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะด้านเนื้อหารายการต้องตอบสนองต่อความต้องการอย่างแท้จริง รวมทั้งการเข้าถึงในลักษณะของผู้ฟัง และการเป็นเจ้าของร่วมกันอีกด้วย (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 45, 46 และ 48) จึงมีแนวคิดและเป็นการเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนได้เข้าถึงทรัพยากรคลื่นวิทยุเป็นอย่างมาก “สถานีวิทยุชุมชน” จึงเกิดขึ้นจากข้อจำกัดในอดีตที่ผ่านมาที่ประชาชนจะสามารถรับฟังข่าวสารได้จากคลื่นของหน่วยงานราชการ ข่าวสารส่วนใหญ่เป็นข่าวสารจากภายนอก ทำให้เกิดการทะเลาะในการรับรู้ข่าวสารของคนในชุมชน

อุดมการณ์ของวิทยุชุมชน คือ การทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ โดยเฉพาะในสังคมปัจจุบันผ่านสถานีวิทยุชุมชน ซึ่งถือเป็นสื่อทางเลือกที่ชุมชนเป็นเจ้าของ มีบทบาทสำคัญในการเสริมอำนาจให้กับคนรากหญ้า อาจจะนิยามวิทยุชุมชนได้ว่าเป็นวิทยุกระจายเสียงที่ให้บริการแก่ชุมชน ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญสองประการ ได้แก่ (1) เป็นวิทยุที่มีเพื่อวัตถุประสงค์ของชุมชน และ (2) ไม่ได้แสวงหากำไรหรือเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรม ที่แสวงหากำไร อีกทั้งจัดรายการโดยใช้อุปกรณ์ที่ไม่แพง และเผยแพร่ฟรีแก่สาธารณะ (Pavarala and Malik, 2007:47)

นโยบายของวิทยุชุมชนของไทย ได้แก่ การส่งเสริมให้ตั้งวิทยุชุมชนเพื่อประโยชน์ของชุมชน และเป็นทางเลือกของวิทยุของรัฐ และวิทยุธุรกิจ โดยเน้นการจัดรายการเพื่อการศึกษา การให้ความรู้ และศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น นโยบายวิทยุชุมชนของไทยจึงเป็นนโยบายที่ใหม่ เนื่องจากวิทยุชุมชนของไทยพัฒนามาได้ประมาณ 10 กว่าปี ปัญหาที่เกิดขึ้นเรื่องของการเร่งดำเนินการและขาดการควบคุม กล่าวคือ หลังจากที่รัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2540 รองรับว่าคลื่นวิทยุเป็นทรัพยากรของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะแล้ว ก็ทำให้ประชาชนตื่นตัว และจัดตั้งวิทยุชุมชนกันอย่างมากมาย ขณะที่หน่วยกำกับดูแลทางด้านการประกอบกิจการ และจัดสรรคลื่นความถี่กำลังเริ่มดำเนินการ การควบคุมจึงทำได้เพียงกำหนดเพียงเงื่อนไข ทางเทคนิค เช่น กำหนดว่าให้วิทยุชุมชนมีเสาส่งสูงจากพื้น ไม่เกิน 60 เมตร กำลังส่งไม่เกิน 500 วัตต์ และรัศมีการส่งกระจายเสียงไม่เกิน 15 ตารางกิโลเมตร เป็นต้น

ข้อมูลจากกรมประชาสัมพันธ์รายงานว่า เมื่อต้นปี พุทธศักราช 2548 มีสถานีวิทยุชุมชนทั่วประเทศประมาณ 7,000 สถานี มีทั้งที่ได้จดทะเบียน และไม่ได้จดทะเบียนกับกรมประชาสัมพันธ์ ทั้งนี้การจัดตั้งสถานีวิทยุชุมชนนั้นในห้วงประมาณจัดตั้งเพียง 2 แสนบาท เพื่อซื้อเครื่องส่ง และตั้งเสาส่ง แต่มีผู้กล่าวว่า การตั้งสถานีวิทยุชุมชนในปัจจุบันนั้นถูกมาก เพราะราคาค่าติดตั้งมีตั้งแต่ 4-7 หมื่นบาท ขึ้นอยู่กับกำลังส่งของเครื่องที่มีให้เลือกตั้งแต่ 30-300 วัตต์ กำลังส่ง 30 วัตต์จะครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 20 ตารางกิโลเมตร ส่วน 300 วัตต์ครอบคลุมพื้นที่ 80 ตารางกิโลเมตร และคุณภาพของอุปกรณ์นำเข้าจะอยู่ที่ 3 หมื่นบาทเศษ หากเป็นอุปกรณ์ที่ผลิตในประเทศ

จะอยู่ประมาณ 2 หมื่นบาท เสาอากาศสูง 30 เมตร พร้อมสายนำสัญญาณ 1.2 หมื่นบาท (ผู้จัดการรายสัปดาห์, 2551: 28 มกราคม 2551: A1, A2, A15)

ปัญหาของวิทยุชุมชนที่ปรากฏ ได้แก่ การจัดตั้งวิทยุชุมชนอย่างกว้างขวางก่อให้เกิดปัญหาคลื่นทับซ้อนและก่อกวนกัน อาจจะใช้วิทยุชุมชนเป็นเครื่องมือในการค้าหรือการเมือง และยากต่อการควบคุม ซึ่งไม่เป็นไปตามอุดมการณ์ของวิทยุชุมชน ที่ว่าวิทยุชุมชนเป็นสื่อกระจายเสียงที่ชุมชนร่วมกันเป็นเจ้าของดำเนินการบริหาร และตรวจสอบกันเองภายในกลุ่ม (ประสิทธิ์ ทิฆมุตติ และคณะ, 2549: 15) หรือกล่าวง่าย ๆ ว่า วิทยุชุมชน คือ วิทยุของชุมชน โดยชุมชน และเพื่อชุมชน (จุมพล รอดคำดี, 2542) วิทยุชุมชนเกิดจากช่องว่างของการสื่อสาร เนื่องจากการสื่อสารภาครัฐ และธุรกิจมีไม่เพียงพอ เข้าไม่ถึงชุมชน หรือไม่บรรลุตามเจตนาของผู้ส่งสาร รวมทั้งโอกาสในการมีส่วนร่วม วิทยุชุมชนมีอยู่ทั่วโลก รูปแบบวิทยุชุมชนมีอยู่สองแบบ แบบที่หนึ่ง เน้นการบริการ หรือจิตที่เน้นชุมชน (service or community mindedness) ส่วนอีกแบบ เน้นการมีส่วนร่วมของผู้ฟัง (involvement and participation by the listener) รูปแบบที่เน้นการบริการจะเน้นการกระจายเสียงเนื้อหาที่เป็นเรื่องของชุมชนหรือบริการท้องถิ่น ส่วนรูปแบบของการมีส่วนร่วมจะเน้นการมีส่วนร่วม เช่น ให้ชุมชนวางแผน จัดการ ผลิต หรือดำเนินรายการ หรือมีส่วนร่วมในรายการสด ส่วนสาเหตุที่ทำให้เกิดวิทยุชุมชนในสังคมไทยนั้นสรุปได้ 4 ประการคือ ประการแรก วิทยุกระจายเสียงที่เป็นของรัฐนำคลื่นเอาไปสร้างประโยชน์เชิงธุรกิจแก่ภาครัฐเป็นหลักไม่สนใจชุมชน โดยเฉพาะการกระจายข่าวสารแก่ท้องถิ่นยังมีสัดส่วนที่เป็นส่วนน้อยเมื่อเทียบกับการกระจายข่าวสารทั้งหมด ประการที่สอง กลุ่มคนที่มีโอกาสใช้ประโยชน์ และเข้าถึงวิทยุกระจายเสียงนั้น มีไม่กี่กลุ่ม เช่นกลุ่มข้าราชการ ชมรมผู้สื่อข่าว กลุ่มนักจัดรายการอิสระและนักการเมือง กลุ่มทุนสัมปทาน กลุ่มอาสาสมัคร ส่วนกลุ่มอื่น เช่น กลุ่มประชาชนระดับรากหญ้า กลุ่มผู้ด้อยโอกาสในสังคม กลุ่มที่มีโอกาสน้อยที่แทบจะไม่เข้าถึง และได้ใช้ประโยชน์จากวิทยุ ประการที่สาม การทำหน้าที่ของวิทยุจำกัด เช่น ทำหน้าที่เพียงถ่ายทอดอุดมการณ์และความมั่นคงภายในชาติ เล่นบทบาทเป็นตัวกลางระหว่างรัฐกับประชาชน เผยแพร่ของข้อมูลข่าวสารและบริการสาธารณะเพื่อความบันเทิง ขณะที่ความต้องการของชุมชน มีหลากหลายกว่านั้น ทั้งยังแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ ประการที่สี่ ประการสุดท้าย วิทยุสาธารณะ และวิทยุธุรกิจที่มีอยู่เดิมก่อตัวมาจากวัฒนธรรมแบบชนชั้นกลาง และมีลักษณะเป็นวิทยุของมืออาชีพ อาจจะไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมของชาวบ้านซึ่งจัดรายการแบบมือสมัครเล่น เช่น การจัดรายการสด หรือการจัดผังรายการแบบยืดหยุ่น เป็นต้น (กาญจนา แก้วเทพ และคณะ, 2549: 25-26)

ในส่วนของประชาชนนั้น ได้เกิดความตื่นตัว ความหวังที่จะได้รับการจัดสรร หรือได้โอกาส ในการจัดทำวิทยุของตัวเอง ภายใต้ชื่อว่า “วิทยุชุมชน (Community radio) จากเดิมที่

สื่อมวลชนถูกผูกขาด โดยรัฐ และธุรกิจเพียงบางกลุ่ม ได้ถูกปรับเปลี่ยนให้เป็นของชุมชนท้องถิ่น อย่างหลากหลาย เปิดกว้างและมีการกระจายอำนาจให้ประชาชนร่วมเป็นเจ้าของรวมทั้งมีการ ตรวจสอบ และมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตทุกขั้นตอน แนวคิดเรื่องวิทยุชุมชนนี้จะเป็นการ ส่งเสริมให้แนวคิดเรื่องประชาสังคม (Civil Society) ซึ่งเป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นมานานแล้วใน ต่างประเทศได้ขยายออกไปเป็นวงกว้างซึ่งในแง่ของการพัฒนาสื่อ วิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อที่ถูก นำมาใช้มากที่สุด จากธรรมชาติด้านเทคนิคของสื่อวิทยุ ที่สามารถแพร่กระจายได้อย่างกว้างขวาง และการที่เครื่องรับวิทยุมีราคาที่ถูก สื่อวิทยุจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาในฐานะเครื่องมือ ในการพัฒนาชุมชน การให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในสื่อวิทยุนี้อย่างสมบูรณ์แบบ (จุมพล รอดคำดี, 2542) จากแนวคิดข้างต้นจึงก่อให้เกิดวิทยุชุมชนเฉพาะกิจอย่าง วิทยุชุมชนของ มหาวิทยาลัย สถาบันการศึกษา วิทยุชุมชนของชาวนา ชาวเขาเผ่าต่างๆ กลุ่มสหภาพแรงงานเด็ก และเยาวชน รวมทั้งกลุ่มที่มีความสามารถพิเศษต่างๆ เช่นกลุ่มอนุรักษ์คนตรีพื้นบ้าน เป็นต้น จะเห็น ได้ว่ามีการเกิดขึ้นของวิทยุชุมชนทั่วทุกภาคของประเทศภายในระยะ 2-3 ปี มีสถานีวิทยุชุมชน เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก

จากการเติบโตอย่างรวดเร็วในการเข้ามามีส่วนร่วมของภาคประชาชน ในคลื่นความถี่ ของวิทยุกระจายเสียง ผ่านสถานีวิทยุชุมชนนั้น ยังไม่มีหน่วยงานหรือองค์กร ตามรัฐธรรมนูญเข้า มาจัดการดูแลเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ทำให้เกิดสภาพสูญญากาศ การเกิดขึ้นของวิทยุชุมชนเป็นไป อย่างไร้ระเบียบ มีการใช้คลื่นความถี่ทับซ้อนกัน ออกอากาศรบกวนสถานีวิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ และกิจกรรมอื่น ๆ ที่ใช้คลื่นความถี่วิทยุ และที่สำคัญวิทยุชุมชนส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้น ต่าง จัดตั้งเพียงเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือกลุ่มทางธุรกิจเท่านั้น เนื้อหาสาระ รูปแบบ รายการที่นำเสนอ รวมทั้งการดำเนินงานของสถานีวิทยุชุมชน ประชาชนส่วนใหญ่ก็ยังไม่มิตบทบาท และยังไม่สามารถเข้าถึง จึงไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ ของรัฐธรรมนูญที่ต้องการ ให้คลื่นวิทยุเป็น ของประชาชน บริหาร โดยประชาชน และเพื่อประชาชน

ขณะนี้คณะกรรมการอิสระ (กสทช.) ที่เพิ่งได้รับการแต่งตั้งมาจากรัฐสภา กำลังอยู่ใน ขั้นตอนของการทำงานในการจัดสรรให้คลื่นวิทยุมาสู่ชุมชนก็ตาม จึงนับเป็น โอกาสอันดี ที่จะมี การศึกษากระบวนการจัดทำรูปแบบ และเนื้อหารายการวิทยุชุมชนที่เหมาะสม ให้สอดคล้องกับ สภาพการณ์ของแต่ละชุมชนเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมและศึกษาว่าปัจจัยใดบ้างที่มีส่วนต่อการ ดำเนินการ การบริหารจัดการของสถานีวิทยุชุมชน การกำหนดเนื้อหา และรูปแบบรายการ การศึกษาครั้งนี้จึงสนใจที่จะศึกษาในประเด็นดังกล่าว โดยการเลือกชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่ เป็นตัวอย่างในการศึกษา การดำเนินงานวิทยุชุมชนที่มาจากความต้องการ และการมีส่วนร่วมของ ประชาชนอย่างแท้จริงในการถ่ายทอดข่าวสาร และการแสดงออกถึงตัวตนของชุมชน ซึ่งจะสะท้อน

ให้เห็นความเข้มแข็งของชุมชนในการร่วมกันดำเนินกิจกรรม รวมทั้งเป็นการส่งเสริมให้เกิดการ
รวมใจกันของคนในชุมชนจนเกิดความเข้มแข็งของชุมชน การศึกษาครั้งนี้จะใช้วิธีวิจัยเชิง
ปฏิบัติการ ในสถานีวิทยุชุมชนกลุ่มตัวอย่างเพื่อสะท้อนความต้องการของชุมชนในแต่ละชุมชน
รวมทั้งร่วมกันกำหนดรูปแบบการดำเนินการ รวมทั้งการบริหารจัดการสถานีวิทยุชุมชน
ตลอดจนถึงรูปแบบและเนื้อหารายการวิทยุชุมชนที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมาก
ที่สุด

โจทย์และคำถามนำวิจัย

1. โจทย์วิจัย

ภายใต้เงื่อนไขทางสังคม วัฒนธรรม และกฎหมายปัจจุบัน ชุมชนมีการบริหาร
จัดการวิทยุชุมชน และรูปแบบการดำเนินงานเป็นอย่างไร

2. คำถามนำวิจัย

2.1 การดำเนินงาน และผังรายการ ของสถานีวิทยุกระจายเสียงชุมชนในปัจจุบันเป็น
อย่างไร

2.2 การดำเนินงาน และผังรายการ ของสถานีวิทยุกระจายเสียงชุมชนที่เหมาะสม
ควรเป็นอย่างไร

เป้าหมายการวิจัยและวัตถุประสงค์การวิจัย

1. เป้าหมายการวิจัย

เพื่อศึกษาการดำเนินงาน และให้ได้รูปแบบรายการ และผังรายการของวิทยุชุมชน
ที่ตอบสนอง ต่อความต้องการทั้งของผู้ฟัง และผู้ประกอบการใน จังหวัดเชียงใหม่

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการดำเนินการบริหารจัดการสถานีวิทยุชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่

2.2 เพื่อค้นหารูปแบบรายการที่เหมาะสมของวิทยุชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

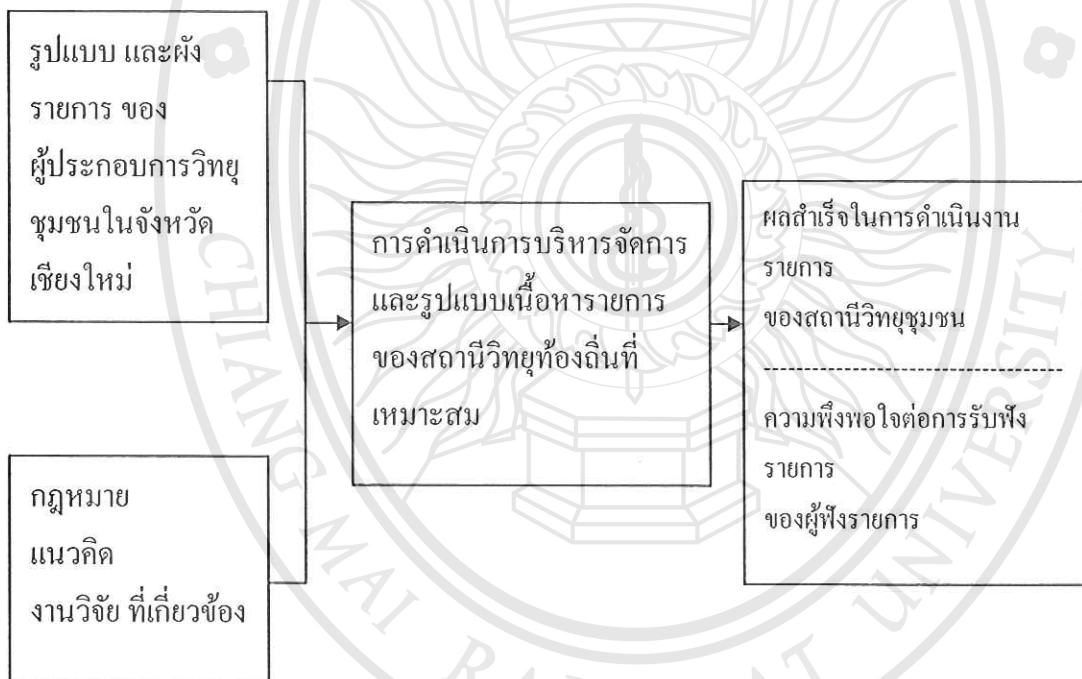
1. ด้านความรู้ จะได้ความรู้ต่อไปนี้

1.1 ได้ทราบรูปแบบ และผังรายการ ของผู้ประกอบการวิทยุกระจายเสียงท้องถิ่น

1.2. ได้ทราบหลักการและวิธีการพัฒนาการผลิตรายการวิทยุชุมชนที่เหมาะสมต่อ
ท้องถิ่น

2. ด้านการพัฒนา จะเกิดการพัฒนาลังต่อไปนี้
  - 2.1. รูปแบบ และผังรายการวิทยุชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ปัจจุบัน
  - 2.2 ผังรายการ และรูปแบบรายการวิทยุชุมชนได้เกิดการเปลี่ยนแปลง
  - 2.3 ผู้ประกอบการสถานีวิทยุชุมชน ได้เกิดการเรียนรู้ด้านการดำเนินงาน
3. ด้านผลผลิต จะมีผลผลิตที่เกิดจากการวิจัยคือ
  - 3.1. แนวทางการจัดผังรายการ และรูปแบบวิทยุชุมชน
  - 3.2. ได้รูปแบบรายการวิทยุท้องถิ่นที่เหมาะสมกับท้องถิ่น

กรอบแนวคิดการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เลือกศึกษาสถานีวิทยุชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่ ที่ดำเนินการตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 47 พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียงวิทยุ

โทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม พุทธศักราช 2543 พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พุทธศักราช 2551

กลุ่มตัวอย่างและพื้นที่ในการศึกษา สถาบันวิทยุชุมชนชนชนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้ มีจำนวนทั้งสิ้น 16 สถานี ใน 4 พื้นที่ทางกายภาพของจังหวัดเชียงใหม่ได้แก่ สถานีที่ตั้งอยู่ทางด้านทิศเหนือทิศตะวันออก, ทิศใต้ และสถานีที่ตั้งอยู่ภายในอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มละ 4 สถานี โดยศึกษาจากหัวหน้าสถานี หรือผู้ดำเนินรายการ โดยเลือกกลุ่มจากกลุ่มตัวอย่างจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนจาก จำนวน 74 สถานีในจังหวัดเชียงใหม่ที่ลงชื่อขอเข้าร่วมโครงการกับสำนักประชาสัมพันธ์เขต3กรมประชาสัมพันธ์(จุดปฏิบัติการเตรียมความพร้อมในวิทยุชุมชนที่ลงทะเบียนกับ สปบ.3(http://region3.prd.go.th/community_radio/Loads/CM012008.pdf)

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การจัดการรูปแบบ และเนื้อหารายการ หมายถึง กระบวนการการดำเนินงานทางวิทยุกระจายเสียง ตั้งแต่การวางแผนการดำเนินงาน การจัดผังรายการทางวิทยุกระจายเสียง ไปจนถึงการดำเนินรายการ ให้มีประสิทธิภาพสูงสุดทั้งด้านผู้ผลิต และผู้รับฟังรายการ
2. สถานีวิทยุชุมชน หมายถึง สถานีวิทยุชุมชน หรือจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนที่ดำเนินงานออกอากาศรายการต่าง ๆ ภายใต้ พระราชบัญญัติประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ พุทธศักราช 2551